

Charles Simic

Poeta

Guanyador del premi Pulitzer el 1990, autor d'una trentena de llibres –sempre en anglès, la seva llengua literària d'ençà que va arribar als Estats Units amb 16 anys–, Charles Simic ha sigut un dels grans reclams de la Setmana de la Poesia de Barcelona

“No crec en Déu, però sí en el mal”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Va anar d'un pèl que l'entrevista amb Charles Simic no fos possible. L'autor nascut a Belgrad el 1938 creia que ja estava lliure de compromisos i havia pujat un moment a l'habitació de l'hotel, on l'esperava la seva dona per anar a fer un volt per Barcelona. Al vestíbul –el lloc on havíem quedat– no hi havia ningú. Tampoc al bar del primer pis. Al restaurant recollien les taules després del bufet lliure de l'esmorzar i asseguraven que allà dins no hi entrava ningú des de feia una hora. “Busco un poeta amb qui tinc una entrevista”, anunciava jo. Ningú no en sabia res. Ens vam trobar gairebé per atzar a l'entrada de l'hotel, quan el matrimoni estava a punt de marxar.

Volia començar recordant una història que explica al llibre de memòries *Una mosca en la sopa* (Vaso Roto, 2010). Molts anys després d'arribar als Estats Units, vostè va arribar a conèixer un dels aviadors de l'exèrcit aliat que van devastar Belgrad el 1944. Era el poeta Richard Hugo. Quan ho va saber, l'home no podia parar de disculpar-se, i vostè li va dir que al seu lloc s'hauria comportat igual. Encara ho pensa? Sí. El Richard va arribar a escriure un poema sobre l'experiència, i me'l va dedicar. En aquells moments, el Richard tenia 20 anys: s'havia allistat a l'exèrcit durant la guerra i s'havia convertit en un dels aviadors que tirava bombes. Havia d'anar fins a Itàlia per recarregar combustible i, de passada, veure's amb seva xicota italiana. De camí cap allà, sobrevoiant Belgrad des de molt amunt, van deixar anar les bombes que els havien sobrat. No tenien cap objectiu concret. Les van tirar i prou. Hauria sigut ridícul que jo hagués dit al Richard que el que havia fet era immoral. ¿Li havia de retreure que no hagués arriscat la vida? [Riu.] Hauria fet exactament el mateix que ell.

Quan explica aquesta història a les memòries, diu que el Richard i vostè eren “dos personatges secunda-

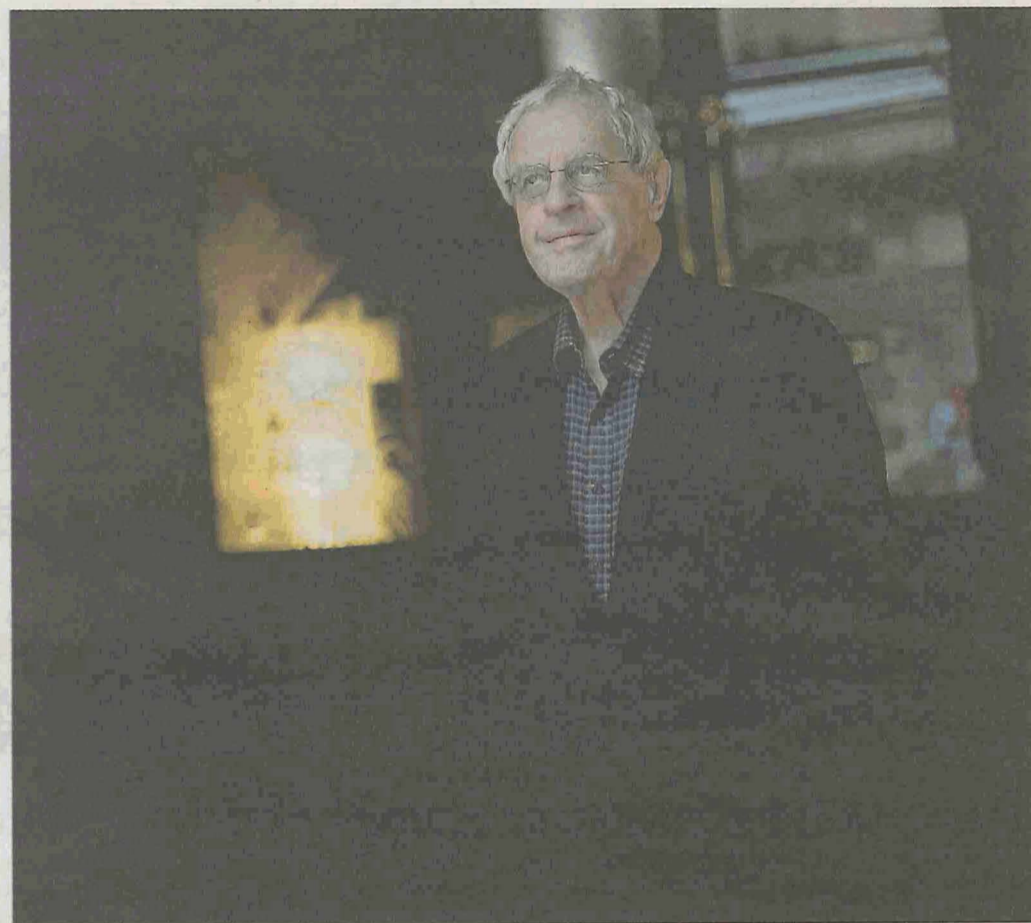
ris, confusos i superats pels esdeveniments”. Els seus poemes estan plens de secundaris que investiga i exposa en vers.

És una manera bonica de descriure el que faig. Tots nosaltres som breus espectadors de la història. Hem vist esdeveniments i hem sobreviscut. El meu punt de vista és el d'una petita granota. I la granota diu: “Jo hi era!”

A les memòries, en comptes d'una granota, és una mosca curiosa, sempre disposada a observar-ho tot. Sóc una mosca curiosa que ha caigut a la sopa de la història, una sopa densa, plena de mongetes [riu].

Hi ha una anècdota del seu pare que em sembla que podria ser un poema seu. Quan ja era gran, va tenir un atac de cor i, quan els metges li van preguntar com estava, va demanar cervesa i un tall de pizza. La branca paterna de la família era molt divertida. Vaig tenir un avi daïsta sense saber que ho era. Irreverent, graciós, un gran narrador. L'humor és una part important del meu caràcter, és indissociable de mi, i ve d'allà. L'Europa de l'Est té un aire tràgicòmic fonamental. Joseph Brodsky deia que “l'únic que podia explicar amb justícia les nostres vides era la tragicomèdia”. Ni la tragèdia ni la comèdia per separat eren suficients. Quan jo era molt petit i bombardejaven Belgrad –el 1941 van ser els nazis; el 1944, els aliats– no ho feien amb objectius concrets. El que destruïen eren barris pobres, sap? Era un nen i ja em semblava estúpid. Als sis anys ja sabia que la guerra volia dir destruir l'enemic. Destruir-lo i prou. Sense cap intel·ligència: ni tan sols van atacar els ponts, molt importants per a Belgrad! L'absurd el vaig aprendre de ben petit, durant la guerra.

Al llibre *El monstruo ama su laberinto* (Vaso Roto) deia que “la fita més original de la literatura nord-americana és l'absència d'una llen-



PERE TORDERA

“SÓC UNA MOSCA CURIOSA QUE HA CAIGUT A LA SOPA DE LA HISTÒRIA, DENSA I PLENA DE MONGETES”

gua literària oficial”. Això li ha posat les coses més fàcils, a l'hora d'escriure?

Suposo que sí. Ha sigut meravellós. La llengua literària estàndard existeix en moltes tradicions, com en la francesa. Els poetes podien fer filigranes amb la llengua elevada, però en canvi eren incapaços d'incloure-hi argot. L'únic que ho feia era Céline. Als Estats Units va passar molt abans. Des d'Emerson, al segle XIX, pots escriure en una llengua acolorida, plena de dialectalismes i col·loquialismes, que es barreja amb un anglès més culte.

Poc després d'arribar a Nova York es va instal·lar en un barri dels afores de Chicago, Oak Park, on va començar a visitar compulsivament la biblioteca pública.

Oak Park tenia una biblioteca fenomenal. Fins fa poc, moltes de les petites ciutats nord-americanes tenien una gran quantitat de fons per invertir en biblioteques. Em vaig educar en aquella biblioteca, però no puc reconstruir el meu calendari de lectures. Fa uns anys hi vaig tornar, i vaig demanar si podia consultar les fitxes personals on tenien anotats tots els llibres que havia agafat en préstec. Em van dir que les havien destruït feia anys. Em vaig quedar sense poder redescobrir, una per una, les meves lectures, que havien sigut moltes i molt desordenades. M'interessava tot!

¿Diria que un poeta ha de tenir interessos omnívors?

Sí! Walt Whitman, quan feia de periodista, escrivia sobre qualsevol tema, des d'editorials fins a notícies sobre mixets desapareguts.

En el seu cas, quan va treballar en un diari de Chicago, es va especialitzar en obituaris.

Oh, déu meu! [Riu.] No m'hi vaig especialitzar, m'hi vaig quedar encallat. Durant una època pensava que la meua vida es limitava a escriure sobre les morts dels altres. Més endavant, però, vaig descobrir que els obituaris són peces molt delicades.

La mort és molt present en llibres com *Mestre de disfresses* (Cafè Central / Eumo, 2014). També els animals, especialment els gossos, amb qui se sent identificat en un altre llibre.

Aquest poema va dedicat a tots aquells entrevistadors que m'han preguntat si em considerava un poeta religiós. La resposta és que sóc “un gos que intenta escriure un poema sobre per què escriu”.

Així i tot, la idea de Déu i del dimoni és present, en la seva obra.

Formo part d'una tradició amb sentiments religiosos profunds. Dos segles de bisbes han de tenir una influència o altra. No crec en Déu, però sí en el mal [riu]... i en determinades qualitats angelicals. ◆◆